

HET KIKKERTJE

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

HERFST 2025

Jaargang 47 - nummer 1 - september, oktober, november 2025-2026
Driemaandelijks nationaal tijdschrift van JNM vzw. Afgiftekantoor Gent x - P 308588
ISSN 0772-7895 - V.U.: Drees Vandenberghe, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

Het Kikkertje in een driemaandelijks tijdschrift van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu. Het Kikkertje is gericht aan kinderen van 7 tot 12 jaar. Oudere leden ontvangen de leeftijdsspecifieke tijdschriften MagazINI en Euglena.

LID WORDEN EN BLIJVEN

We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief is 26 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 32,5 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 5 euro.

Voor steunleden is het standaardtarief 30 euro. Er is ook een verlaagd tarief van 24 euro (je krijgt dan ook een abonnement op de Euglena)

CONTACTEER ONS

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 35 afdelingen uren plezier te bezorgen. Zoek een afdeling in jouw buurt via jnm.be/ afdelingen.

Op nationaal niveau draagt het hoofdbestuur de werking. Dat zijn ongeveer 150 vrijwilligers verspreid over 10 werkgroepen en ploegen. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur via jnm.be/contact.

Heb je een administratieve vraag, mail dan naar info@jnm.be of bel naar 09 223 47 81

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Inhoud: Elewout Acke, Anna Cluckers, Nel Top, Eveline Van den Steen, Riene Brangers, Jorik Maes, Tijn Philtjens, Yolan Bosteels, Marit Liekens, Wout Van Impe

Lay-out: Wout Van Impe

Cover: Yewo Verebeken

Kleurplaten: Flower Ameye, Wout Van Impe

Eindredactie: Anna Cluckers

JNM VZW

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

ON: 0413892466

RPR, gerechtelijk arrondissement Gent

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

**Vlaamse
overheid**

Dag liefste piepers!

Het wordt herfst: de dagen worden weer korter, school is herbegonnen en in de ochtend is een trui echt al nodig. Sommigen vinden dit seizoen maar niks! Toch is dit altijd mijn favoriete seizoen geweest. Waarom? Eerst en vooral: ik ben jarig in de herfst hihi. Ten tweede, en misschien belangrijker: de blaadjes veranderen van kleur, de dieren bereiden zich voor op de winter, de paddenstoelen ontspruiten aan de grond. Die dingen zijn altijd weer keicool om naar te kijken. En het is hét moment om te stampen in de plassen met je regenlaarzen!

In dit nummer kan je lezen over wat het weer eigenlijk is. Want waarom regent het soms en is het dan na een kwartier weer zonnig? Ook is er een artikel over een supercool terrein in Wezemaal dat beheerd wordt door pony's en drie droedels die gemaakt zijn door enthousiaste piepers.

Veel lees- en puzzelplezier!

Anna
Redacteur

INHOUDSTAFEL

WIE SLUIPT DAAR VOORBIJ?

P. 6

EEN BEVERDAM
VOOR IEDEREEN

P. 10

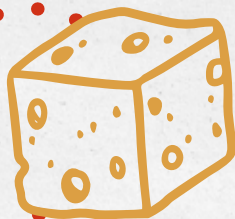

JNMILIEU

P. 12

P. 15

JNM EN HET
VEGANISTISCHE
VRAAGSTUK

CARN.. HERB.. OMN.. IVOREN

P. 17

P. 19

NATUURGEBIED IN
DE KIJKER

**MOORDLUSTIGE
SLAKKEN**

P. 21

KLEURPLAAT

P. 23

**MOOI WEER
VANDAAG**

P. 24

P. 27

SPELLETJE

PIEPERPOST

P. 28

P. 30

WINKEL

WIE SLUIPT DAAR VOORBIJ?

Geschreven door:
Elewout Acke

Wie sluipt 's nachts door de tuin? Wie gaat ervandoor met de kippen van de burens? Wiens ogen zie ik door de bosjes gluren als ik met een zaklamp door een donker park stap? Wiens akelige gil gaat in de ochtenduren door merg en been? Het is ... een vos! Of nee, is het een marter? Of nog een ander dier? Je komt het hieronder te weten.

Een kip die meegenomen is, is meestal het werk van een vos. Die neemt zijn dode prooi namelijk mee om te begraven en er eventueel later nog eens van te proeven. Een marter laat de kippen daarentegen gewoon in de tuin liggen. Die is enkel uit op de eieren, maar als een kip in paniek in de weg loopt, bijt de marter die maar al te graag dood. Zonder begrafenis achteraf ...

Wat marters ook graag doen, is knabbelen aan autokabels. Waarom ze dat doen, weten we niet. Er wordt weleens gezegd dat ze dat doen omdat ze ruiken dat een andere marter daar zijn territorium heeft afgebakend. Want ja, het zijn nogal territoriale dieren*, die marters.

Hierboven had ik het over marters, maar eigenlijk komen in België twee verschillende marters voor: steenmarters en boommarters. Zonet had ik het over steenmarters; boommarters komen vooral voor in de Ardennen, in bosrijk gebied. De boommarter is zeldzamer dan de steenmarter. Deze twee marters behoren tot de marterachtigen. Daarbij horen ook de vos, de das, de otter, de hermelijn, de wezel, de bunzing en de Amerikaanse nerts. Ook de Europese nerts bestaat, maar gek genoeg komt die hier niet voor en de Amerikaanse wel!

**HIER NOG WA
WEETJES:**

Steenmarter

Steenmarters hebben een speciale manier van voortplanten; ze paren in de zomer/herfst, maar de jongen worden pas in de lente geboren! De vrouwtjes zijn dus langer zwanger dan bij andere diersoorten. In de volgende herfst worden de jongen uit hun gezin verbannen om hun eigen territorium te zoeken.

* Territoriale dieren zijn dieren die een eigen gebied hebben en dat goed verdedigen.

Steenmarters houden van een warme, droge plaats als nest, zoals een knusse schuur. Kun je niet tegen hun lawaai? (Ja, ze maken veel lawaai.) Dan is er een goede oplossing om ze weg te jagen: ultrasoon geluid. Dat is geluid dat wij als mens niet kunnen horen, maar de marterachtigen wel. Zowel vossen (die ook luid kunnen schreeuwen) als steenmarters zullen wegvlugten als je een ultrasoon apparaatje installeert in je tuin/huis. Dat is een betere oplossing om je kippen te beschermen dan je jachtgeweer bovenhalen! Ook sterke geuren (parfum, bijvoorbeeld) hebben ze niet graag. Je kunt natuurlijk ook je kippenkooi verstevigen, maar marters glippen door kleine gaatjes ...

Boommarter

Amerikaanse nerts

Je herkent marterachtigen aan hun langwerpige lichaam, korte poten en opvallende staart. Het zijn roofdieren, met scherpe tanden dus. De marterachtigen zijn soms maar 20 cm lang, maar kunnen ook meer dan een meter lang zijn! Van klein naar groot: wezel, hermelijn, Amerikaanse nerts, bunzing, steenmarter, boommarter, das, vos, otter.

Een vos staat symbool voor sluwheid. In heel wat middeleeuwse verhalen komt de vos voor als dier dat steeds list en plannetjes bedenkt om anderen te misleiden. Zo gaat één van die verhalen over een zekere vos die overal kwaad sticht. Hij daagt iedereen uit en eet zelfs andere dieren op. Dat allemaal via listige plannetjes. Uiteindelijk weet koning Nobel hem te vangen, maar ook dan ontsnapt hij door grote leugens. Deze vos is dus heel slim, maar vooral sluw. Wil je weten over welke vos ik het heb? Maak dan het kruiswoordraadsel verderop in dit boekje en kom het te weten! Zijn achternaam kun je hieronder al ontdekken met de overgebleven letters.

Vos

Vossen graven grote holen, soms met verschillende ingangen. Zo'n groot hol wordt een burcht genoemd. Vaak heeft een vos meerdere burchten in zijn of haar gebied/territorium.

Bunzing

Het verschil tussen de boommarter en de steenmarter: de steenmarter komt - net als de vos - voor in de stad, terwijl de boommarter in bossen voorkomt. Dat kun je gemakkelijk onthouden doordat stenen meer in de stad voorkomen en bomen meer in het bos. De boommarter is ook iets groter en zijn witte kraag is geler dan die van de steenmarter.

Steenmarters hebben een speciale manier van voortplanten; ze paren in de zomer/herfst, maar de jongen worden pas in de lente geboren! De vrouwtjes zijn dus langer zwanger dan bij andere diersoorten. In de volgende herfst worden de jongen uit hun gezin verbannen om hun eigen territorium te zoeken.

Het verschil tussen de hermelijn en de wezel: beide diertjes hebben een lichtbruine vacht en een witte buik, maar de hermelijn heeft een zwarte staartpunt.

Wezel

Een vos of een steenmarter kom je weleens tegen; de andere marterachtigen zijn moeilijker te vinden. Maar om je op weg te helpen, vind je hieronder toch een overzicht van de negen dieren!

Misschien ken je ook de fret? Die stamt af van de bunzing. Fretten worden als huisdier gehouden en behoren dus tot de tamme marterachtigen. Ze horen dus niet in het lijstje van wilde marterachtigen.

Marterachtigen eten voornamelijk dieren die kleiner zijn dan hen, maar dit dieet vullen ze graag aan met een eitje, een stuk fruit of wat granen. Het zijn dus geen echte carnivoren, maar eerder omnivoren (enkele bladzijden verder staat wat deze woorden allemaal betekenen).

Hermelijn

In de winter verandert de hermelijn van vacht. Dan krijgt hij een echte wintervacht: volledig wit!

WOORDZOEKER

Das

De te vinden woorden zijn: AUTOKABELS, BOOMMARTER, BUNZING, BURCHT, CARNIVOOR, DAS, EIEREN, FRET, HERBIVOOR, HERMELIJN, LISTIGHEID, MARTERACHTIGE, MIDDELEEUWEN, NERTS, OMNIVOOR, OTTER, PARFUM, ROOFDIEREN, SLUW, STEENMARTER, TAM, TERRITORIUM, VOS, WEZEL, WILD

W	N	E	W	U	E	E	L	E	D	D	I	M
I	D	H	E	R	B	I	V	O	O	R	U	A
L	R	N	E	P	A	R	F	U	M	I	H	R
D	V	E	E	L	E	Z	E	W	R	V	E	T
I	R	E	T	R	A	M	M	O	O	B	R	E
E	N	O	B	R	E	B	T	S	S	T	M	R
H	E	S	O	U	A	I	U	O	A	E	E	A
G	R	L	T	V	R	M	D	N	D	R	L	C
I	E	U	T	R	I	C	N	F	Z	F	I	H
T	I	W	E	A	E	N	H	E	O	I	J	T
S	E	T	R	S	M	N	M	T	E	O	N	I
I	C	A	R	N	I	V	O	O	R	T	R	G
L	S	L	E	B	A	K	O	T	U	A	S	E

Oplossing:

Otter

EEN BEVERDAM VOOR IEDEREEN

Op een mooie lentedag wandelde de waterspitsmuis langs het water. Daar zag hij zijn goede vriend de snoek. Wat was het lang geleden dat ze elkaar gezien hadden!

'Waterspitsmuis, ik heb een probleem!', zei de snoek.

'Oei, wat is er aan de hand?', vroeg de waterspitsmuis.

'Ik vind geen plek om mijn eitjes te leggen. Het heeft dit jaar weinig geregend, waardoor er weinig water is in de rivier. Maar ik moet mijn eitjes in diepe poeltjes leggen, zodat mijn kinderen daar kunnen leren zwemmen - en dat lukt nu niet!'

'Dat is vervelend. Wat zouden we daaraan kunnen doen?', antwoordde de waterspitsmuis.

Plots hoorden ze achter zich een diepe stem: 'Ik kan daar wel mee helpen!'

De snoek en de waterspitsmuis schrokken zich een hoedje. 'Wie ben jij? Jou hebben we hier nog nooit gezien!'

'Ik ben Bruin, ik ben een bever. Ik bouw de grootste, mooiste en sterkste dammen!'

'Een dam? Wat is dat nu weer?', vroeg de snoek.

'Een dam is een bouwsel van takken dat het water tegenhoudt. In het meertje dat zo achter

de dam ontstaat, kan ik heel fijn zwemmen! Misschien kunnen jouw kinderen daar ook leren zwemmen?'

'Dat klinkt als een goed plan!', zei de snoek blij. 'Kunnen we hier zo'n dam bouwen? En hoe doe je dat dan?'

'Hmm, eerst knaag ik bomen omver en dan sleep ik die naar het water. Als we er genoeg bij elkaar leggen, krijgen we een stevige dam! We kunnen er hier wel een proberen te bouwen, maar vorige keer zaten er te veel diertjes onder de schors, waardoor de dam niet sterk genoeg was. Hoe zouden we dat kunnen oplossen?'

'Ik heb een idee!', zei de waterspitsmuis. 'Mijn vriend, de zwarte specht, eet graag diertjes die onder de schors leven. Met zijn lange, plakkerige tong krijgt hij die zelfs uit de kleinste gaatjes! Ik zal hem gaan zoeken.'

De waterspitsmuis vertrok en ondertussen begon de bever ijverig een boom om te knagen.

Terwijl de bever aan het werken was, zwom de snoek rustig in het water tot hij een schaduw voorbij zag vliegen.

'Hé, oeverlibel! Wat leuk dat jij er bent. Wij zijn vandaag een dam aan het bouwen. Doe je mee?'

'Heel graag!', zei de libel. 'Maar ik kan toch helemaal geen bomen omknagen?'

'Dat is waar', bevestigde de snoek. 'Misschien kan jij helpen om geschikte bomen te vinden voor de bever? Jij kan hoog vliegen en de beste bomen uitkiezen!'

De libel vond dat een fantastisch idee, maakte een luchtsalto en vloog tot boven de bomen. Ondertussen had de waterspitsmuis zijn vriend, de zwarte specht, gevonden. Zijn roffel weergalmde al snel door het bos terwijl hij naarstig op zoek ging naar de sappigste insectjes onder de boomschors.

Nadat ze een tijdje hard hadden gewerkt, hoorden ze een zware stem zingen op het ritme van het geroffel. Ze werden allemaal erg vrolijk van die mooie muziek. De stem kwam dichterbij, totdat ze een zachte, bruine vacht zagen verschijnen. Sfeer, de bruine beer, kwam tevoorschijn uit het bos.

'Hier kan ik wel een leuk liedje op maken!', riep hij uit.

'Hey Sfeer!', zeiden de andere dieren in koor. 'Heb je je gitaar bij? Dan kan je ons tijdens het werken opvrolijken met je muziek.'

'Jazeker, ik ga nergens heen zonder mijn gitaar. Even denken... Dit wordt mijn liedje voor vandaag!'

Vrolijk begon hij op zijn gitaar te spelen en te zingen.

'Oooh nee!', riep de snoek wanhopig uit. 'Het water stroomt nog steeds te hard en er zijn nog altijd gaten in de dam. Ik ga nooit een goede

plek vinden voor mijn eitjes.'

Sfeer de beer hoorde het gejammer van de snoek en bedacht een plan. 'Wat als we de blauwe reiger vragen om takjes te brengen om de grote gaten in de dam op te vullen? En de bruine kikkers en kleine watersalamanders kunnen mos en modder verzamelen om de kleinste gaatjes dicht te maken. Dan wordt de dam zeker waterdicht!'

'Dat heb ik nog nooit geprobeerd', bedacht de bever, 'maar ik wil het zeker eens uittesten!'

De snoek ging onmiddellijk op zoek naar de bruine kikkers en kleine watersalamanders en ondertussen vertrok de waterspitsmuis snel om de blauwe reiger te halen.

Samen werkten ze verder tot de zon onderging en ze een prachtige dam hadden gebouwd. De dam was zo stevig dat er bijna geen water meer doorsijpelde. Langzaam aan ontstond er achter de dam een meertje, waar de snoek haar eitjes kon leggen en iedereen een plekje kon vinden om te wonen. Dankzij het werk van alle dieren hadden ze samen een plek gemaakt waar iedereen zich goed voelde. Blij maakte de snoek een sprongetje boven het water en bedankte de bever en alle andere dieren om hier samen aan te werken.

Samen sta je sterk!

“Milieu” ... Een term die veel valt; ze zit zelfs in onze naam! JNM, oftewel Jeugdbond voor Natuur en Milieu, werkt rond drie pijlers*: natuurstudie, natuurbeheer en milieu. Maar wat wil “milieu” nu precies zeggen?

“Milieu” ... Een term die veel valt; ze zit zelfs in onze naam! JNM, oftewel Jeugdbond voor Natuur en Milieu, werkt rond drie pijlers*: natuurstudie, natuurbeheer en milieu. Maar wat wil “milieu” nu precies zeggen?

Laten we beginnen met een definitie uit de Dikke Van Dale: milieu is “het geheel van de natuurlijke, maatschappelijke en culturele omgeving dat op een levend wezen zijn invloed doet gelden”, ook wel “het biologisch leefklimaat”.

Volgens deze moeilijke uitleg is “milieu” dus bijna een synoniem voor “omgeving”. Het milieu is de omgeving in de natuur, in de cultuur en in de maatschappij. Enkele voorbeeldjes: wanneer je les volgt, is je milieu/omgeving de school; ben je aangesloten bij een godsdienst, dan is die godsdienst je culturele milieu; zie je in een bos veel afval of olievlekken in een rivier, dan is het (natuurlijke) milieu vervuild.

In JNM wordt eerder de tweede definitie bedoeld: “het biologisch leefklimaat.” Het gaat over de natuurlijke omgeving. Dat milieu willen we beschermen en gezond houden.

Milieu of klimaat?

Vaak wordt het begrip “milieu” verward met “klimaat”. Ze betekenen niet exact hetzelfde! In de JNM-sfeer, die van de natuur, gaat het klimaat over de “gemiddelde toestand van de atmosfeer in een bepaald gebied” (uit de Dikke Van Dale). Hierbij gaat het vooral over het weer gedurende een lange periode (zie verder in dit Kikkertje). Op de Noordpool is er bijvoorbeeld een koud klimaat en in het Amazonewoud een tropisch klimaat.

“Milieu” gaat over meer dan dat alleen. Het klimaat is één aspect van het milieu, maar bij milieu gaat het ook over de bodem, de planten die er leven, de menselijke toestand, landbouw enzovoort.

* Een pijler is een soort van steunpunt, waarop JNM'ers activiteiten organiseren. Zo is een excursie een activiteit rond natuurstudie, grasmaaien rond natuurbeheer en afval oprapen rond milieu.

In de JNM gaan we voor een leefbaar milieu, tegen vervuiling. Er bestaan verschillende soorten milieuvervuiling, ook wel "pollutie" genoemd:

Afvalvervuiling: er worden in de wereld heel veel producten gemaakt. Meer dan we eigenlijk nodig hebben. Zo worden er veel meer kleren gemaakt dan mensen kunnen aantrekken (tenzij iedereen elke dag iets nieuws aantrekt). Daardoor ontstaan er grote afvalbergen. Er zijn ook heel grote afvalbergen van elektronische spullen, met bijvoorbeeld smartphones die na twee jaar worden weggegooid. De plastic soep in de oceanen is ook een voorbeeld van afvalvervuiling. We gebruiken veel wegwerp-spullen, zoals plastic flesjes, die in de vuilnisbak belanden na één keer gebruiken. Dat afval komt op afvalbergen terecht of wordt in de natuur gedumpt. Soms dus in de zee ...

Luchtvervuiling: door de grote hoeveelheid uitstoot die wij als mensheid veroorzaken, wordt de lucht vervuild. Normaal gezien moet je kunnen genieten van het inademen van buitenlucht, die vol zuurstof zit. Door alle vuile uitlaatgassen (van auto's, vliegtuigen, fabrieken, maar ook houtkachels en vuurkorven) wordt de lucht ook vuil. Daardoor adem je in gebieden waar niet veel bomen staan, bijvoorbeeld veel meer CO₂ in, wat niet zo gezond is. In sommige gebieden moeten mensen zelfs een mondmasker dragen omdat er zoveel vuiligheid in de lucht hangt. Maar ook een mondmasker is niet sterk genoeg om alles tegen te houden in geval van smog – dat is een samensmelting van de Engelse woorden "smoke" (rook) en "fog" (mist). De lucht is dan zó vuil dat er een mistwolk van rook te zien is.

Lichtvervuiling: dit heeft te maken met ons kunstmatig licht. Straatverlichting, reclameverlichting en andere bronnen van kunstmatig licht zorgen ervoor dat vele kleine stukjes natuur in de war geraten. "Wanneer gaat de zon eindelijk onder?", vragen ze zich af. "Het blijft hier verlicht!" Vlaanderen is helaas een kampioen in lichtvervuiling (dat kun je goed zien op lightpollutionmap.info). Laten we ons daartegen verzetten!

Geluidsvervuiling: ook geluid kan voor milieuverstoring zorgen. Luidruchtige festivals, autosnelwegen en andere menselijke uitvindingen zijn messteken voor het beetje natuurlijke ruimte dat we in Vlaanderen hebben. Vele festivals vinden plaats op weides, sommige zelfs in een natuurpark! De dieren die daar leven, geraken helemaal in de war door het vreselijke lawaai en vluchten weg; soms laten ze daardoor zelfs hun jongen achter. Vogels worden vaak gedwongen luider te zingen dan ze gewoonlijk zouden doen, door het luide geraas van auto's. Dat vraagt natuurlijk meer energie, waardoor ze sneller uitgeput zijn. Probeer maar eens een hele dag luider te praten dan je normaal doet. Je zult merken dat dat een uitdaging is. Vuurwerk is dubbel vervuילend: geluidsvervuiling en lichtvervuiling. Daarbovenop heeft het ook een zekere uitstoot. Maar als je al het vuurwerk dat wordt afgestoken, optelt, kom je wel aan een grote hoeveelheid uitstoot!

Om deze (en nog meer) vormen van pollutie tegen te gaan, of te voorkomen, ondernemen we actie! We komen op straat, ook voor het klimaat. Want ook dat is een aspect van milieu, toch?

Nu is het aan jou!

Ga op zoek naar een milieuprobleem in je buurt (want dat kan iets heel kleins zijn) en ga daarna op zoek naar een oplossing. **Maak een foto van de vervuilde plaats en van diezelfde plaats ná je actie.** Die foto's kun je opsturen, met een klein beetje uitleg, en wie weet kom je daarmee in een volgende editie van het Kikkertje!

Bijvoorbeeld: je buurman doet elke week onkruid weg met pesticiden. Dit is slecht voor de biodiversiteit, want daarmee doodt hij vele diertjes en plantjes. Probeer hem dat uit te leggen; begrijpt je buurman het en is hij ermee gestopt of geminderd? Dan is je actie geslaagd! Natuurlijk is het niet de bedoeling om boos te worden op andere mensen bij deze acties. Vanuit vriendelijkheid en vergevingsgezindheid kan je veel meer bereiken!

Bijvoorbeeld: in je tuin hangen felle kerstlichtjes die dag en nacht branden en dus voor lichtvervuiling en verstoring van je tuin-natuur zorgen. Je spreekt je ouders daarop aan en kan hen overtuigen om ze 's nachts uit te zetten. Actie geslaagd!

Bijvoorbeeld: je ziet in een parkje heel wat afval liggen. Je gaat er naartoe, het liefste met je vriendjes, je raapt het afval op en doet het in een vuilnisbak. Parkje proper? Actie geslaagd!

HET VEGANISTISCHE VRAAGSTUK

Geschreven door:
Nel Top

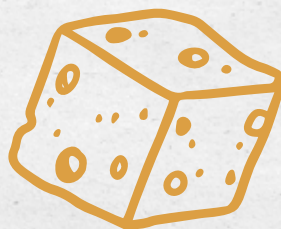
Er was eens een zomercongres. Op dat zomercongres was er, zoals elk jaar, superveel leuks te doen. Snuisteren in de natuur, klimmen in de bomen, luisteren naar poëzie, leuke muziekjes op de achtergrond, noem maar op, het was allemaal mogelijk. Het is niet alleen de ideale plek voor een leuke tijd, maar ook voor ideeën. Veel JNM'ers filosoferen wel eens over JNM, en hoe we een nog leukere jeugdbeweging worden, of over hoe we het nog beter kunnen doen voor de planeet. Op dit specifieke zomercongres werd er nagedacht over eten. En dan niet over de vraag of patatjes of pasta nu lekkerder is, nee, maar wel over de vraag: hoe kunnen we ervoor zorgen dat ons eten zo weinig mogelijk slechte invloed heeft op de natuur?

Een aantal JNM'ers had een antwoord: veganisme! Zij stelden voor om op JNM vanaf nu geen dierlijke producten meer klaar te maken. In plaats van pudding met koemelk, zouden we voortaan pudding met rijstmelk kunnen eten. In plaats van eitjes in koekjesdeeg te mengen, zouden we bananen of appelmoes kunnen gebruiken. En in plaats van kaas op de boterham, zouden we allemaal lekkere smeersels kunnen maken. Omdat dit allemaal zo nieuw was voor veel JNM'ers,

beloofde het groepje om hen te helpen bij de overgang. Hun voorstel was om vanaf september dat jaar veganistisch te koken in de nationale werking. De afdelingen zouden een jaar later volgen, zodat ze eerst nog wat tijd hadden om te experimenteren.

Veel JNM'ers die op dat zomercongres waren, waren wel fan van dat voorstel, en uiteindelijk werd het voorstel vastgelegd in ons reglement.

Het jaar begon bomvol ideeën om JNM'ers te helpen bij de overgang. Het groepje verzamelde veel informatie, zou langsgaan bij afdelingen en een klein kookboek uitwerken. Zo zou iedereen lekker en gezond kunnen eten op kamp, weekend of activiteit.

Een andere groep JNM'ers voelde zich niet gehoord. Er werd van hen verwacht dat ze in hun afdeling zouden overgaan tot veganistisch koken, maar ze hadden niet het gevoel dat ze zich daarover hadden kunnen uitspreken. Daarom besloten ze om het voorstel nog eens te bekijken, met héél JNM deze keer. Zoiets heet een referendum, waarbij je ervoor zorgt dat iedereen die dat wil, over het voorstel kan stemmen. Bij JNM gaat dat enkel over de ini's en gewone leden; piepers hebben nog geen 'stemrecht'.

Het duurde een poosje voor dat het referendum helemaal op z'n pootjes stond, maar uiteindelijk kregen alle ini's en gewone leden de vraag om te stemmen over het voorstel. Een maand lang werd er vol spanning gewacht op de resultaten. Zou het voorstel worden aangepast? Wat zou er veranderen?

Toen de resultaten binnenkwamen, bleek inderdaad dat het voorstel zou worden aangepast. Afdelingen konden vanaf nu kiezen of ze koemelk of havermelk wilden gebruiken in hun pudding en of ze kaas wilden eten of niet. Als er ook niet-JNM'ers op de activiteit zijn, wilde JNM er wel voor zorgen dat de helft van het aanbod veganistisch is, zodat iedereen voldoende keuze heeft. Oh ja, en als je met je afdeling op weekend of op kamp gaat, en je wil graag veganistisch eten, dan kan je dat altijd vragen aan de kok. Die voorziet voor jou dan toch veganistische maaltijden.

Al snel gingen deze resultaten van mond naar oor, de hele JNM door, en keerde de rust in JNM langzaamaan terug. En de JNM'ers? Die leefden nog lang en gelukkig!

Voor de nieuwsgierige ouders: Je kan meer lezen op jnm.be/veganisme en jnm.be/referendum. Er is ook een nieuwsbericht over het referendum.

CARN... HERB... OMN... IVOREN?

Geschreven door:
Elewout Acke

Zoals je misschien al las, zijn de meeste marterachtigen omnivoren. Sommigen zijn carnivoren en hun prooien zijn vaak herbivoren. Maar wat zijn al die ...ivoren?

Het heeft allemaal te maken met wat ze eten. Dieren – waaronder ook de mens – worden onderverdeeld in drie groepen op basis van wat ze graag op hun bord hebben.

Carnivoren zijn vleeseters. Roofvogels zijn een goed voorbeeld van carnivoren. Die eten enkel andere dieren. Het woord “carnivoor” komt van het Latijn; “carnis” wil zeggen “vlezig”.

Herbivoren zijn planteneters. Je kunt dat gemakkelijk onthouden door te denken aan een hert; een hert is een herbivoor. En een hert zie je toch steeds plantjes van de grond eten? Verder is het ook zo dat in het Latijn het woord “herba” zoveel betekent als “kruid” of “gras”. Ook in andere talen vind je dit terug. Zo is het Franse woord voor kruid “herbe”.

Omnivoren zitten tussen carnivoren en herbivoren. Die voeden zich met alles wat ze kunnen vinden. “Omnis” – weeral een Latijns woord – kun je vertalen met “alles”; omnivoren zijn dus alleseters! Mensen behoren van nature tot deze categorie, maar natuurlijk zijn er uitzonderingen. Zo zijn veganisten – en dus heel wat JNM'ers – eerder herbivoren, niet?

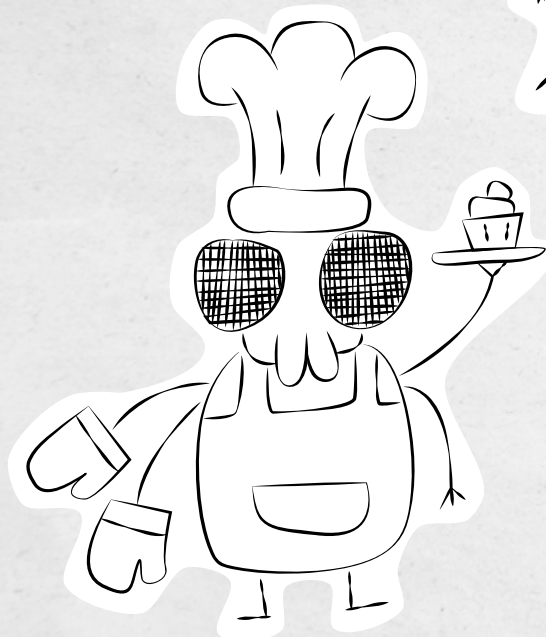
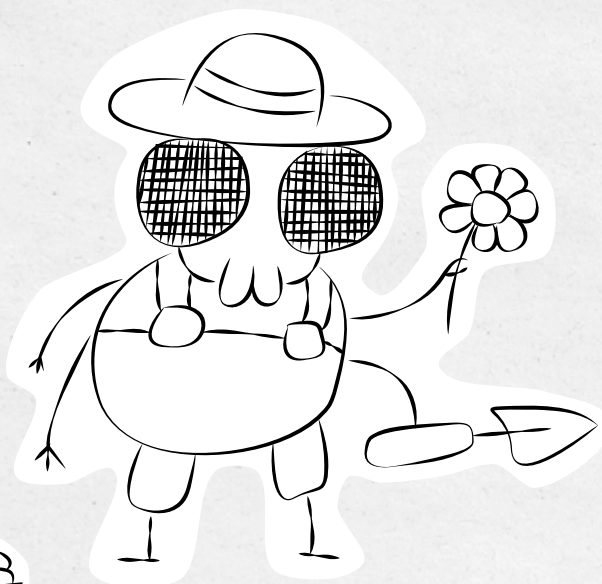
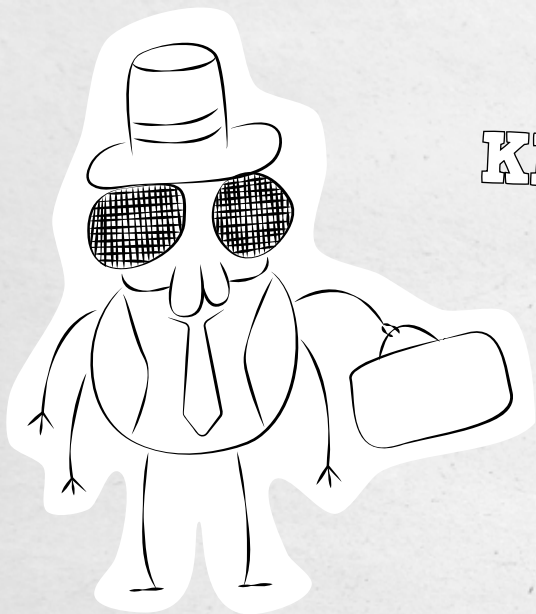
Foto's in dit artikel: Pixabay

Carnivoren zijn meestal **predatoren**; dat zijn roofdieren die andere dieren (**prooien**) vangen, doden en opeten. Niet alle carnivoren zijn predatoren. Sommige carnivoren, zoals gieren, zijn aaseters: die eten dood vlees van lijken.

Herbivoren zijn vaak prooidieren voor predatoren. Je kunt gemakkelijk zien aan een dier of het een roofdier of een prooidier is! Roofdieren, zoals mensen en katten, hebben ogen die naar voren zijn gericht. Zo kunnen ze zich goed focussen op een prooi die voor hen loopt. Prooidieren, zoals herten en konijnen, hebben daarentegen ogen die opzij kijken, een naar links en een naar rechts. Daardoor houden ze een goed overzicht van hun omgeving aan alle kanten en kunnen ze roofdieren snel opmerken.

Gemaakt door:
Wout Van Impe

KLEURPLAATJES

WIJNGAARDBERG WEZEMAAL

Zelf woon ik al 25 jaar in Wezemaal en ga ik regelmatig wandelen op de wijngaardberg. De Wijngaardberg is een uniek stukje natuurgebied. Een natuurgebied is een beschermd stukje natuur, waar mensen zorgen voor het natuurbeheer en natuurbehoud, en bebouwing voorkomen. Zelf help ik ook maandelijks mee op de natuurbeheerdagen op de Wijngaardberg.

Wat maakt de Wijngaardberg uniek?

- We doen aan Pony-begrazing.
- De heuvel heeft een uitgesproken zuidhelling met een warm microklimaat en aan de andere kant een noordhelling die veel koeler en vochtiger is. Dat zorgt er dan weer voor dat er zeldzame planten en insecten kunnen leven die je bijna nergens anders in België vindt!
- Er staan wijnranken van vroeger. Vroeger groeiden hier échte druiven voor wijn! Je ziet nog restjes van die tijd, zoals een oude stenen muur van ijzerzandsteen. Die muur is erfgoed: een stukje geschiedenis in de natuur.
- Er is afwisseling tussen de landschappen: je hebt er beukenbossen, heide, graslanden en heuvels.
- Je hebt er ijzerzandsteen, wat best uniek is. Je kan nog steeds de oude groeves zien van waar de ijzerzandsteen vroeger ontgonnen werd. De steen werd er weggehaald om dan te gebruiken, bijvoorbeeld om kerken te bouwen!

Waarom begrazen met pony's?

Pony's grazen op een manier die goed is voor de natuurlijke biodiversiteit. Ze eten jonge bomen, gras en struiken. Daardoor blijven open landschappen behouden en is er geen 'verruiging' (zoals de overgroei van bramen of wilgen). Dit zorgt ervoor dat er een aantal zeldzame planten, zoals zaagblad en betonie, kunnen groeien op de Wijngaardberg. Die planten hebben namelijk nood aan voldoende licht. Daarnaast is het een duurzame manier om aan natuurbeheer te doen, want we hoeven geen machines in te zetten. Zonder de pony's zou dit landschap toegroeien en zouden we er enkel nog bramen, bomen en netels kunnen zien. En dat willen we toch niet?

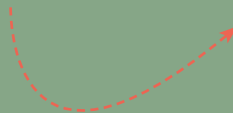
Enkele mooie soorten die dankzij ons gefaseerd maaibeheer beter kunnen groeien. Bij gefaseerd maaibeheer worden stukken van het gebied niet gemaaid.

Betonie

Zaagblad

Moordlustige Slakken

Door Yolán Bosteels

Raar maar waar!

Wist je dat niet alle slakken van blaadjes houden? Er bestaan carnivore slakken. Dat zijn slakken die vlees eten in plaats van planten! Deze bijzondere slakken jagen op andere kleine dieren, zoals kleine wormen en andere slakken. Klinkt dat niet als een spannend verhaal uit een avonturenfilm?

Hoe zien ze eruit?

Carnivore slakken hebben vaak een sterke schelp en een scherpe tong, de zogenaamde radula, die vol zit met piepkleine tandjes. Met deze tanden kunnen ze hun prooi vastgrijpen en vervolgens opeten. Sommige soorten, zoals de grote glansslak, jagen zelfs op soortgenoten! Zolang ze sterk genoeg zijn om de andere slak te verslaan, zullen ze proberen.

Waar wonen ze?

Deze vleesetende slakken vind je overal in ons land, maar de veelvoorkomende grote glansslak vind je vooral in tuinen. Waarschijnlijk ook in jouw tuin! Je vindt ze het makkelijkst onder dood hout of stenen. Let wel: de meeste Belgische soorten vleesetende slakken zijn niet veel groter dan één centimeter!

Hoe jagen ze?

Ze zijn misschien niet snel, maar wel slim! Sommige carnivore slakken volgen het slijmspoor van andere slakken om ze te vinden. Andere wachten gewoon tot er een lekker hapje voorbijkomt. In de zomer gaan deze slakken ook vaak eitjes gaan plunderen uit slakkennesten. Dat is namelijk een stuk makkelijker dan de achtervolging op een andere slak inzetten.

Zijn ze gevaarlijk?

Slakkentanden zijn zo klein dat je ze met het blote oog zelfs niet kan zien. Ze zijn dan ook veel te klein om ons te kunnen bijten. Wel gaan sommige slakken expres veel slijm produceren als wij ze aanraken. Ze weten namelijk dat wij dat vies vinden en hun dan snel loslaten.

Zijn er ook aaseters onder de slakken?

De slanke barnsteenslak is een soort die vooral planten eet, maar sommige onderzoekers denken dat deze soort tijdens droogtes iets heel bijzonders doet. Ze zouden dan namelijk droogvallende plassen opzoeken om op weerloze zoetwaterslakken te gaan jagen die op het droge zijn beland. Omdat deze zoetwaterslakken altijd zwaargewond of dood zijn wanneer ze worden opgegeten door de slanke barnsteenslak, is het waarschijnlijk juist om deze soort een aaseter te noemen, geen predator.

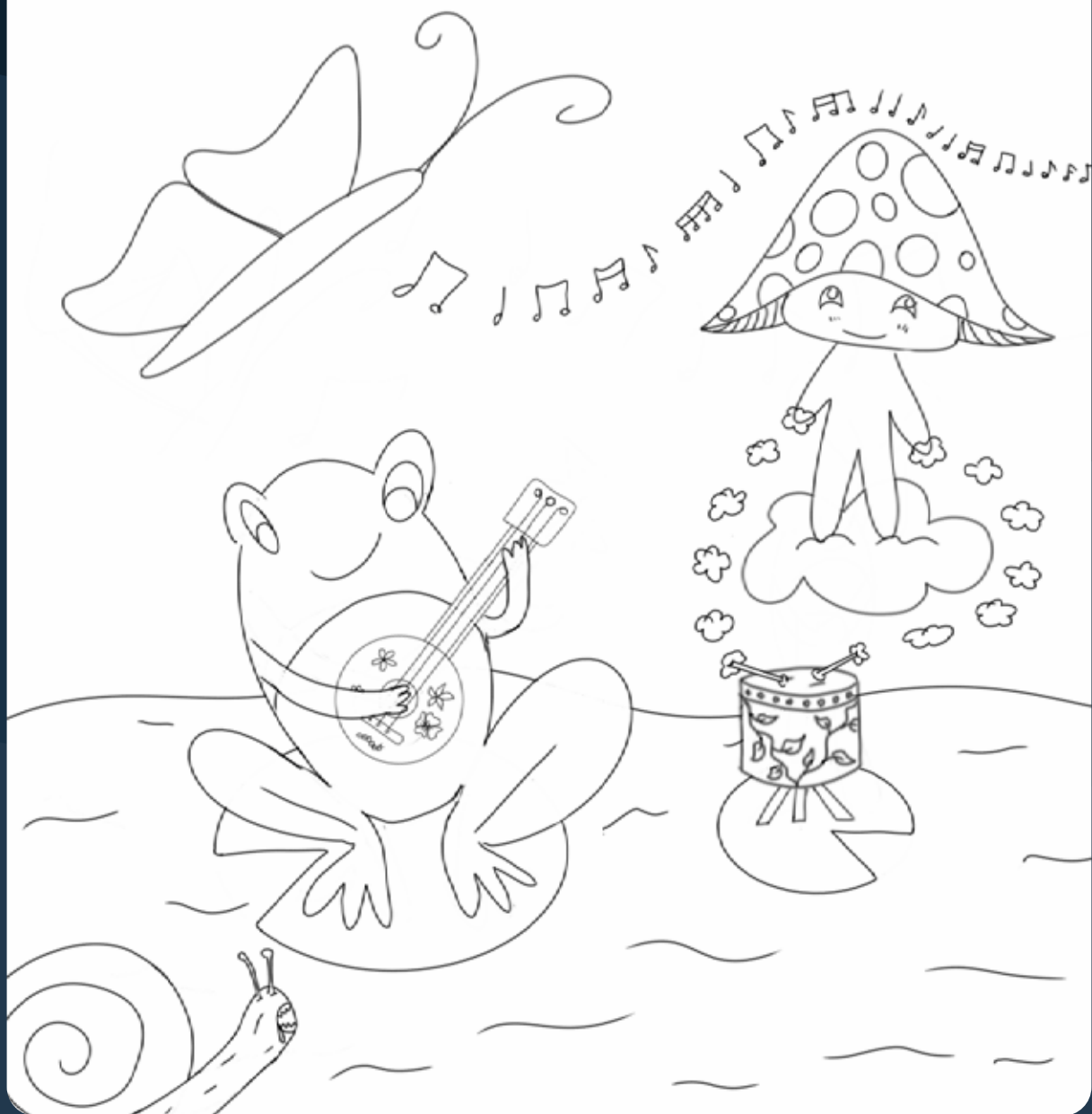
WIST JE DIT AL?

- Slakkentanden zijn zo klein dat je ze met het blote oog zelfs niet kan zien. Ze zijn dan ook veel te klein om ons te kunnen bijten. Wel gaan sommige slakken expres veel slijm produceren als wij ze aanraken. Ze weten namelijk dat wij dat vies vinden en hun dan snel loslaten.

- De Powelliphanta, een grote carnivore slak uit Nieuw-Zeeland, eet zelfs volwassen regenwormen! Hij pakt de regenworm vast met zijn tanden en slikt hem dan in één keer naar binnen!

Dus de volgende keer dat je een slak ziet, bedenk dan: misschien is het wel een stiekeme vleeseter!

KLEURPLAAT

Vergeet de moordlustige slak niet!

Gemaakt door:
Flower Ameye

MOOI WEER VANDAAG

Geschreven door:
Elewout Acke

“Wat is het toch mooi weer vandaag, hé?” Het beste begin om een gesprek aan te gaan, toch? En is Slecht Weer Vandaag niet het paard van Sinterklaas? We praten heel vaak over het weer, maar weten we ook hoe het écht in elkaar zit? Kom hieronder meer te weten over het weer!

Om te beginnen is het belangrijk te weten waar het weer zich bevindt. Het weer is de toestand van temperatuur, wind, vochtigheid, ... in de dampkring, ook wel de atmosfeer genoemd. Dat is de kring rond onze planeet die een soort van deken is voor ons. Die kring laat warmte door van de zon naar de aarde en houdt een deel van die warmte vast. Dat zorgt ervoor dat wij niet bevriezen! Die atmosfeer is dus heel handig voor de planten en dieren op onze planeet. Jammer genoeg is de mens de laatste 200 jaar veel meer beginnen uitstoten, waardoor de dampkring veel dikker is geworden, en waardoor het hier warmer wordt op de aarde. Daarom spreken ze van ‘opwarming van de aarde’.

De atmosfeer bestaat uit verschillende lagen; het weer vindt plaats in de onderste laag, de troposfeer. “Tropos” is Grieks voor “wending, richting, manier” en gaat dus over de verandering in het weer. We spreken toch ook over de windrichting?

Hoe zit het weer in elkaar?

Wat is nu het verschil tussen weer en klimaat? Of is dat hetzelfde? Wel, een klimaat is het gemiddelde weer over een lange periode (meestal 30 jaar). Dat is dus het geheel van alle weerselementen gedurende een lange tijd. Er zijn verschillende soorten klimaat, zoals een nat of droog klimaat en een warm of koud klimaat.

Het weer houdt daarentegen in: bewolking, neerslag, wind, zon, luchtvochtigheid enzovoort. Dus eigenlijk eerder wat er deze week gebeurt, en niet deze 30 jaar.

Bewolking kan vele vormen aannemen. Afhankelijk van hoe hoog de wolk hangt, ziet ze er anders uit. Heel laag hangende wolken vormen mist, iets hoger bevinden zich de wolken waarin we steeds figuren kunnen zien en heel hoog bevinden zich de cirruswolken, precies allemaal kleine penseelveegjes.

Zonlicht heeft te maken met de stand van de aarde. Die draait voortdurend rondjes en ondertussen draait die rond de zon. Zo gebeurt het dat we de zon soms goed zien (en voelen) en soms helemaal niet. Dag en nacht ontstaan zo.

Foto's in dit artikel: Pixabay

Wind is dan weer iets anders. Er zijn twee soorten wind: warme wind en koude wind. Op de plaats waar ze met elkaar in aanraking komen, spreekt men van een weerfront. Daar komen vele wolken samen, met vaak stormen tot gevolg.

Neerslag heeft te maken met de bewolking (en de waterkringloop). Afhankelijk van hoe koud het is, krijgen we regen, sneeuw of hagel over ons gestort. Wist je dat hagelbolletjes eigenlijk "onderkoelde wolkruppels" zijn?

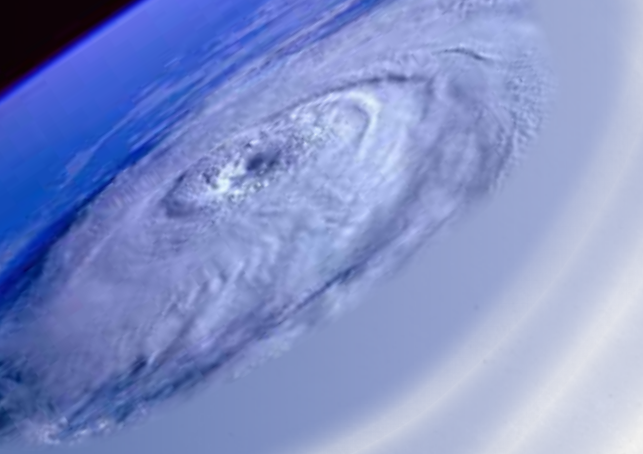
Dat zijn zowat de belangrijkste elementen. Je kunt ook zelf het weer voorspellen. Hier zijn alvast enkele trucjes! Als je weinig wolken ziet, enkel kleine en hoge (cirruswolken dus), dan zal het weer waarschijnlijk mooi zijn. Als je 's ochtends rode lucht ziet, is er regen op komst. Zie je 's avonds rode lucht, dan is de kans groot dat de volgende dag mooi weer meebrengt.

Storm op zee!

Behalve 'goed' en 'slecht' weer, zijn er ook vaak extreme weersomstandigheden. Hittegolven, droogtes, overstromingen, ... komen steeds meer voor dankzij de opwarming van de aarde. Zo zijn er nog een heleboel 'speciale' weersverschijnsels.

Enkele voorbeelden:

Tornado: er bestaan dus twee soorten wind. Wanneer onderaan de atmosfeer warme lucht stroomt en bovenaan koude lucht, ontstaat een draaiende beweging. Doordat de warme lucht stijgt (want warme lucht wil altijd naar boven), wordt die cirkelende beweging versterkt en ontstaat een tornado, een draaikolk in de lucht.

Orkaan: wanneer veel wind rond grote, donkere wolken draait, komen deze wolken in beweging en vormen draaiende stormwolken. Die ontwikkelen zich tot een orkaan met hevige windstoten. Wist je dat het midden van een orkaan, het 'oog', vaak windstil is? In het midden van al het geweld is het dus heel kalm.

Moesson: dit is een wind in tropische gebieden die een half jaar in één richting waait en dan volledig omdraait en terugkeert. Hierdoor verandert het weer enorm. Dat kan slecht zijn voor de dieren en planten, maar ook goed voor bijvoorbeeld rijstteelt. Daarvoor is namelijk véél regen nodig, en een moesson brengt vaak véél regen mee. Dit komt niet bij ons voor, enkel in tropische gebieden.

Emigratie en immigratie

Er zijn er nog veel meer; denk maar aan El Niño, koudegolven en andere soorten van stormen. Door de opwarming van de aarde komen deze steeds vaker voor. Dit zorgt ervoor dat vele mensen moeten wegvluchten van hun thuisgebied. Dit noemt men migratie. Ze migreren, trekken weg, uit hun eigen land. Migranten zijn niet overal welkom. Heel wat landen voeren actie tégen migranten. Maar als mensheid hebben we mee de planeet opgewarmd en die weersextremen mee veroorzaakt. We zijn dus verantwoordelijk om de gevolgen ervan te dragen en zorg te dragen voor alle slachtoffers die hierdoor vallen (en dat zijn er veel). Dit is geen ver-van-ons-bed-verhaal. In 2021 kreeg Wallonië bijvoorbeeld een hele waterbom over het hoofd gegoten. Hierbij zijn mensen verdronken en velen moesten vluchten. Nog steeds is er in sommige gebieden geen elektriciteit. Zo zie je maar dat weersextremen veel en grote gevolgen hebben, ook heel dichtbij.

Wil je meer weten over het weer en klimaat? "Meer weten over het weer en klimaat" van Usborne (met meer dan 100 flapjes) is een kleurrijke en leuke aanrader!

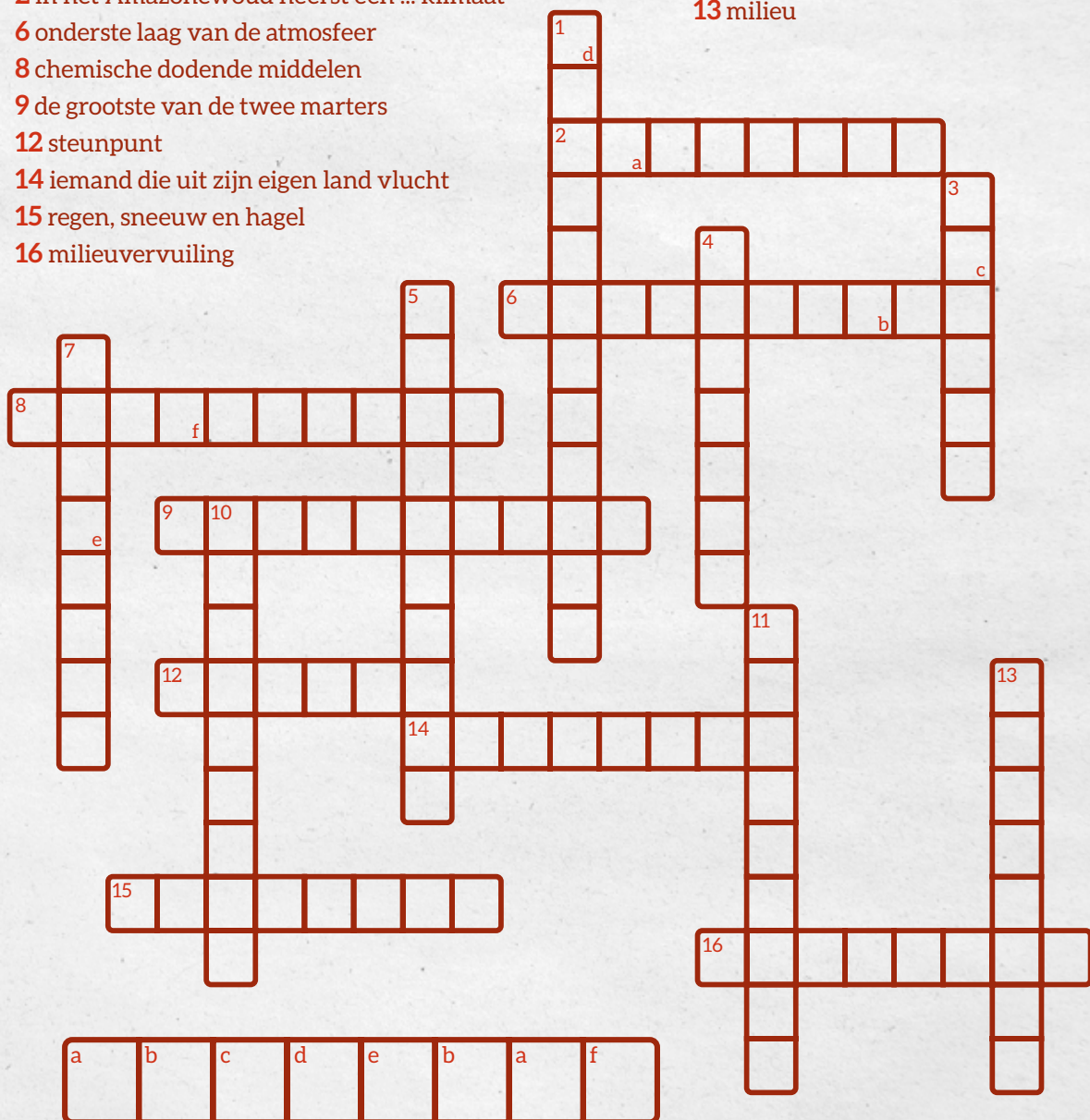
KRUIS WOORD RAADSEL

Horizontaal

- 2 in het Amazonewoud heerst een ... klimaat
- 6 onderste laag van de atmosfeer
- 8 chemische dodende middelen
- 9 de grootste van de twee marters
- 12 steunpunt
- 14 iemand die uit zijn eigen land vlucht
- 15 regen, sneeuw en hagel
- 16 milieuvervuiling

Verticaal

- 1 natuurstudie, milieu en ...
- 3 ...wolken hangen heel hoog
- 4 deze wind draait na een half jaar om
- 5 dieren die prooien vangen, doden en opeten
- 7 iemand die enkel plantaardig eet
- 10 carnivoren, herbivoren en ...
- 11 ... geluid waarmee je vossen en marters verjaagt
- 13 milieu

PIEPER 1

Dag beste pieper,

Zoals in de vorige magazines, zijn we hier terug met wat pieperpost. Op de droedels van het zomernummer van het Kikkertje hadden 2 piepers de oplossing helemaal juist doorgestuurd! Leylan en Lene kregen hiervoor als beloning elk een kaartspel opgestuurd. Voor jullie maakten ze nog een paar droedels, voor extra spelplezier:

GR +

DROEDEL 1

DROEDEL 2

RIE / K

POST

DROEDEL3

1

W-zinnige

2

T + T

3

$\frac{K}{pige}$

4

d

In de (1)..... (2)..... woont een
(3)..... (4)..... !

Als je zelf de ingekleurde kleurplaat van dit nummer, de
opgeloste droedels of een mop naar de pieperpost wilt
sturen, neem dan contact op met kikkertje@jnm.be!

JNM WINKEL

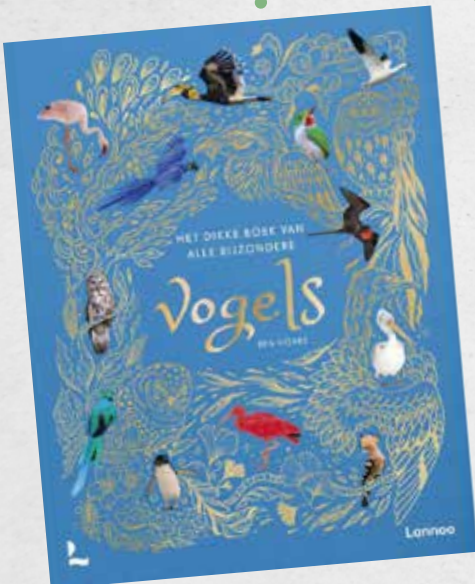
Puzzel "Vlinders"

Altijd al verwonderd geweest over vlinders? Leer er meer over via deze mooie puzzel. Niet alleen een leuke puzzel maar ook nog eens leerzaam!

€21.50

€22.99

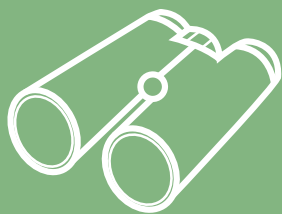

Het dikke boek van alle bijzondere vogels

Wist je dat de harpij graag apen en luiaards eet? Dat de liervogel bijna elk geluid dat hij hoort kan nabootsen? En dat de poorwill de enige vogel is die een winterslaap doet?

Ontdek meer in dit indrukwekkend boek vol ongelooflijke feiten en fascinerende verhalen over je favoriete vogels. Meer dan 90 vogels komen tot leven, van de spechtvink tot de staartmees, van de baardklokvogel tot de blauwvoetgent.

EL

www.jnm.be

Buiten spelen!

Krijg jij ook niet genoeg van buiten in de natuur te spelen? Dan is dit boek zeker iets voor jou! Ontdek elke dag iets nieuws om te doen buiten. Met je vrienden, met je ouders, alleen of in de natuur, voor iedereen zit er wel iets tussen!

€19.99

€12.50

Memoryspel "Insecten"

Leer met dit memoryspel op een superleuke manier alles kennen over insecten.

JNM WINKEL

Woensdag 14u-18u

Vrijdag 12u-16u

Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent